

Передмова

Шановний читачу!

У 2005 році в Ужгороді (Україна) був заснований Інститут транскордонного співробітництва (ІТС).

Новостворена інституція мала на меті розроблення та імплементацію нових підходів до аналізу та управління транскордонними процесами в особливих геополітичних умовах, що склалися в Європі після розпаду СРСР та розширення Європейського Союзу на Схід.

Першим кроком ІТС на цьому шляху стало розроблення Концепції транскордонного співробітництва на новому Східному кордоні ЄС. Далі, виходячи із закладених в ній ідей, було зроблено наступний крок – запропоновано парадигму індексації та моніторингу транскордонних процесів між Сходом та Заходом Європи як потужний інструмент оптимізації всього комплексу транскордонних відносин, підвищення їх ефективності, профілактики чи мінімізації наслідків кризових ситуацій та конфліктів. Зазначена парадигма викликала значний інтерес у різних куточках Європи, зокрема у таких авторитетних структурах, як норвезький Баренцсекретаріат та празький Інститут стабільності і розвитку. Ці та інші інституції долучилися до спільної роботи над новою методологією транскордонного співробітництва в рамках пан'європейського проекту «Європейський транскордонний діалог». Результати проведеної роботи стали предметом дискусії на I Європейському форумі з транскордонного співробітництва, що відбувся в жовтні 2010 року в Ужгороді (Україна) та Кошице (Словаччина).

Сьогодні теоретична і практична робота з індексації та моніторингу транскордонних процесів ведеться в різних сегментах кордону між Сходом і Заходом Європи – від норвезько-російської та польсько-литовсько-російської ділянок на Півночі та Балтиці до південно-західних відрізків кордону України зі Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Польщею в Карпатах. Вочевидь, можна стверджувати про започаткування руху з розбудови довгострокового моніторингу транскордонних процесів на новому Східному кордоні Євросоюзу.

Проект Програми ENPI Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна «Кордони для людей», що реалізується Інститутом транскордонного співробітництва разом із партнерами – Інститутом суспільних наук Словацької академії наук (Кошице) та Інститутом світової економіки та міжнародних відносин Національної академії наук України (Київ), є частиною цього руху. В рамках проекту методологія індексації та моніторингу транскордонних процесів вперше пройде масштабну апробацію.

Вагомим внеском у реалізацію зазначеного проекту стали результати міжнародної науково-практичної конференції «Ефективність транскордонного співробітництва через міжнародний моніторинг та координацію діяльності національних суб'єктів», що відбулася 8-9 квітня 2011 року і матеріали якої вміщено у цьому збірнику. Випуск збірника здійснюється також англійською мовою.

Вашій увазі пропонуються доповіді, повідомлення, тези та наукові статті учасників конференції.

С.Устич,

*директор Інституту транскордонного співробітництва,
координатор проекту «Кордони для людей»,
відповідальний редактор збірника*